

הארט השבת

אמרים פנינים וסיפורים על פרשת השבוע

הג הפכה תשפ"ג

גליון: 157

א פשרין פריילאכן

פסח

מאת הרב יהודה צבי שפירא רב המוסדות

וכל המרבה לספר הרי זה משבח

שירת ליל הסדר

במשנת מוהרנ"ת מברסלב זי"ע

השיר יהיה לכם כליל התקדש החג

יצאת מצרים בכל אדם ובכל שנה, מתנה נפלאה מלמעלה הארת גלוי שכינה פנימי צאתנו ומצרים - המאירה זוהי הלילה. זאת ההתגלות הנשגבה של ליל הסדר - בסימני הסדר, מצנינים בזאת צוידים כליל התקדש החג - שהשפועותיה לקל השנה נאצלים

קדוש: בקדושי, ושנית חדי' כוסות, ממשיכים השנחה שלמה קלל הארבע גלויות מקניעים - ונפרדים מהם בנפש חפצה.

קדוש: יאנו אומרים שירה אלא על הניין ובשתינתו רוממות משגיגים ארבע כוסות - שירת פשוט כפול משלש ומרבעי - שיתגלה בעתידים.

קדוש: הנעת הרצונות הפנימיים בכוס ראשון - כנגד יעולם האצילות, כמובא בפנינו ובכוס שני, שנגד יעולם העשיה - ממשיכים אלו הרצונות בכל פעולה ועשה.

שְׁהִינֵנו: עקרה בְּיָמִים טוֹבִים שְׁמַתְגַּלֶּה הַמִּקְרָא קִדְשֵׁי עַל שְׁכִינֵנו בְּמוֹעֲדֵי וְזִמְנֵי שְׁמַחַת הַמְצוֹת מְתַבְּרַת הַיֵּין שֶׁל קִדְשֵׁי רֹאשׁ הַסִּימָנִים.

רִחַץ: רִחַץ מְלֻשׁוֹן בְּשׁוֹחַ - בִּיחַ אֲנֵי רִחִיץ, בְּשׁוֹחַ גַּם בְּמַעַט יִרְקָ שְׁרׁוּאִים בּוֹ הַשְּׁנָחָה וְזֹאת מְבַטְאִים גַּם בְּרִחִיצַת הַכֶּרֶס - בְּשׁוֹחַ שְׁהִינָה לְעַם יִשְׂרָאֵל - בְּאַרְץ לֹא זְרוּעָה.

רִחַץ: ב' רחיצות, רמז לב' האורות המאירים כליל גלוי השכינה רחיצת ידים ראשונה - ההיטהרות לפסח. והרחיצה הב' - הנקנה לקבלת התורה בטהרה.

כַּרְפֵּס: יִרְקָ הַרְמוֹז עַל מוֹחִין דְּקַטְנוּת - שְׂאֵף שְׁכִינֵנו לְכֹס רֹאשׁוֹן בְּתַחֲלוֹת הַסִּימָנִים.

כַּרְפֵּס: תִּקְוֹן חֲטָא אֲדָם הַרְאִשׁוֹן, הַנְּאָרָה בּוֹ: וְאֶכְלֶתְ אֶת עֶשֶׂב הַשְּׂדֵה, וְהַזְדַּעְנֵי אִיבְרִי מִהַשְּׂמוּעָה אֶת הַתְּרַצָּה בְּנֶאֱמָר: בְּזַעַת אֶפְיָךְ תֵּאֶכֶל לֶחֶם, שְׂבֻכֹת תִּזְרַח וּמִצּוֹת מִתְּבַרְךְ הַאֲכִילָה.

כַּרְפֵּס: יִרְקָ נְחוּת דְרַגְחָה, אֵף הִיא הַנְּקֻדָּה לְהַתְחַלָּה, לְעַד בְּהַדְרַגָּה וְלֶאֱחָרְיוֹ זֹכִים לִיקְרֵי - 'חור כרפס ותכלת', המובא במגלה.

יָחַץ: כּוֹלֵלִים ב' חֲלָקִים-הַגְּדוֹל לְאֶפְיָקוֹמֵן - לְחַם מְשֻׁמֵּם, זְמַן עֲלִיָּה וְהַחֲלִיק הַקֶּטָן: לְחַם עֵנִי - מְלֻשׁוֹן 'עֲנִיָּה' גַּם לְלֹא יַדַּע - עוֹנִים בְּתַפְלָה וּבְחֻזֵּק בְּכָל דְרַגְחָה.

יָחַץ: בְּאֲכִילַת הָאֲדָם, וּבְעֶקֶר יֶלְחָם, הַטּוֹב מִהַרְע מִקְרָרִים, וְלִקְדֵ תִקְוֵי חֲכָמִינוּ לְדוֹקֵק בְּבִצְיָעָה בְּלִיל פֶּסַח, תַּחֲלוֹת הַהֲתַקְרְבוּת, בּוֹצֵעִים - וְעֵדוֹן לֹא אוֹכְלִים, עַד הַמְּשַׁכֵּת תַּדַּעַת בְּשִׁירָה וְשִׁבְחָה.

מַגִּיד: הַתְּקַרְבוּת בְּלִילָה זֶה, בְּמִצְוֹת סִיפּוּרֵי הַמוֹפְתִים כְּתוּב: לְמַעַן סַפֵּר שְׂמִי... וְלִמְעַן תִּסְפָּר בְּאֲזֵנֵי בְנֶךָ... לְדוֹרוֹת עוֹלָמִים.

מַגִּיד: עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרוֹת מְתַחַלֵּת בִּיצִיאַת מִצְרַיִם, 'אֲנֹכִי... אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ... שְׂרָשׁ כָּל הַתּוֹרָה

הַתְּקַרְבוּת לְהַשִּׁיבֵת בְּסִפּוּר וּנְפִלְאוֹתָיו. 'פָּה - סִחִי, מֵאֵז וְעַד הַנְּהָה. **מַגִּיד:** הַגְּדָה בְּקוֹל רֶם נֶאֱמָרְתָּ לְפִנֵּי דַעַת - יַצִּיאָה מִטְּמֵאת מִצְרַיִם עַל הַמְּצָה נֶאֱמָרְתָּ - רָמְזוּ שְׂלֵא לְהַחֲמִיץ הַמוֹחַ בְּמַחְשְׁבוֹת רַעִים.

וגם זאת לומד רבי נתן: 'מכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משבח', שיש להרבות להודות ולשמח עם כל החסדים הטובים, וכמו שאמרו חכמינו: בענין 'ביטול האיסור', שמרבים עליו בהיתר ומבטלים אותו. ומסיים רבי נתן, שבכך שמתגלה כאן בעולמו, אחדות הפשוט בתוך כלל הפעולות המשתנות, זה נתגלה גם למעלה בשמים, וכפי שאומרים בהגדה: 'ועברתי בארץ מצרים אני ולא מלאך אני ולא שרף', שגם מלמעלה נתגלה הקב"ה בעצמו, ומתבטלים כל ההסתרות וההעלמות, שמתגלה - שהכל זה מאת השם, רחמים וחסדים - 'יאני ה, אני הוא, ולא אחר'.

נשפע טובה מידה כנגד מידה

ואפשר להסמיק לכך שיחתו של רבינו: שאם האדם אומר שיהכל טוב, והוא שמוח ומרוצה, נמשך עליו גם טוב מלמעלה. ובדרך שאדם מודד ומודדים לו - מדה כנגד מידה.

ובכאן בסיפורי יציאת מצרים, אנו מגלים כאן בעולמו שהכל הימנו, שכלל הפעולות המשתנות נמשכים רק ממנו יתברך, ולכך על ידי סיפורי יציאת מצרים, שמבטאים את הטוב, ואומרים בפה מלא שטוב לנו, ע"י זה אכן אנו ממשיכים את נפלאותיו וחסדו, את טובו הגדול להשפיע עליו מן.

ויתירה מכך נוכל לומר: שדווקא ע"י רבי אלעזר בן עזריה, שהוא רבי אלעזר בן הורקנוס, והיה לו קשיים בהבנת הלימוד בראשית דרכו, ועד גיל עשרים ושמונה לא ידע לקרוא ק"ש ולהתפלל. (כמובא בפרקי דרבי אלעזר פ"א). וכן רבי עקיבא שהיה עם הארץ עד גיל ארבעים שנה (פסחים מט:), והם אשר סיפרו ביציאת מצרים כל הלילה, שבכך מתגלה ביותר אחדות הפשוט - דווקא מתוך ההעלמה וההסתרה.

עלינו לבלות את ימינו על זה...

ובדברים המרוויים לנפש, לקבלת ימי הפסח עם שלל נפלאותיו וסגולותיו בכל שנה מחדש, מחזק וכותב מוהרנ"ת לבנו רבי יצחק (עלים לתרופה קל"ד): 'ויערב לך שמחת החג, ותזכה לקבל הפסח הקדוש הבא עלינו לטובה בשמחה וטוב לב. והעיקר שאיך שאתה אווז עתה, אף על פי כן יהיו בעיניך כחדשים כל סדר העבודה של פסח וספירה וכו'. כי אף על פי כן יהיו נעשין נפלאות חדשות לטובה עם כל אחד מישראל בהג הקדוש הזה וגם אתה בכלל בודא... ויתר מזה תבין מעצמך כי כבר דיברנו תהילה לקל הרבה מזה, אך העיקר לזכרם מחדש בכל יום, בפרט בשינוי הזמנים הקדושים כאלה אשר מצוה עלינו להרות לספר ביציאת מצרים בכל דור ובכל שנה ושנה... עד הנה עזרנו רחמינו, עלינו לבלות ימינו על זה, להודות להלל ולשבח בכל יום ויום למי שעשה לאבותינו ולנו את כל הניסים האלה בדור הזה, בפרט בעת כזאת בפסח, שמצווה להרות בסיפורי נפלאות אשר עשה עמנו ה' יתברך ואשר הוא עושה עמנו בכל דור ודור'.

כנסתפ סיפורי יציאת מצרים בליל הסדר, נדע לגלות את גדולות יתברך, בכלל פעולתנו, במכלול עשייתנו, בכלל מעברינו. מתוך מכלול הפעולות המשתנות המרובים של חיינו, נראה את חסדו, נסיו ונפלאותיו, כמו אז ביציאת מצרים, ועל הכל נרבה לספר בהם, נודה והלל לפניו שירה חדשה, כל שנה ושנה בהתחדשות חדשה, שחיבי האדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים, ובכך יאיר לנו אורו הגדול המאיר בלילה זה אשר כיום אורה.

אחת המצוות המרכזיות של "ליל הסדר" אשר כיום מאיר, הוא מצוות: 'סיפור יציאת מצרים'. 'ואפילו כולנו חכמים, כולנו נבונים, כולנו זקנים, כולנו יודעים את התורה, מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים, וכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משבח', אומרים אנו בהגדה.

רבות נכתב על מצווה נעלה זו, וכסיפורם של התנאים הקדושים שהיו מסובים בבני ברק, והיו מספרים ביציאת מצרים כל אותו הלילה של פסח.

הקב"ה עם פמלייתו באים לשמוע

בדברי הזוהר הקדוש (בא מ:) מרחיב בגדולת מעלת סיפור יציאת מצרים, בכתבו: שכל המספר ביציאת מצרים, ושמח בסיפורו, עתיד הוא לשמוח עם השכינה לעולם הבא. ומוסיף וכותב: ביה שעתא שמספרים בסיפור זה, מקבץ הקב"ה את פמליא דליה, ואומר להם: לכו ושמעו את סיפור שבחי שמספרים בניו ושמוחים בגאולתו. ומתקבצים כולם ומתחברים עם ישראל, ושומעים סיפור השבח. ועם ישראל נותנים בסיפורים אלו כוח לאדונם, ממלך שנוסף לו כוח וגבורה עת שמשבחים גבורתו ומודים לו, והכל יראים מפניו, ועולה כבודו על כולם.

אחדות הפשוט מתוך פעולות משתנות

רבי נתן בליקוטי הלכות (פריקה וטעינה ד' מ:): מרחיב לדבר על עומק מצווה זו של סיפור יציאת מצרים, ע"פ דברי רבינו (ליקו"מ ב' תנינא): שיש להמשיך אחדות הפשוט של הבורא בתוך פעולות משתנות.

זאת אומרת: שבכלל הפעולות והעשיות הרבים, וכן בכל מה שעובר על האדם, כלל פעולותיו המרובים - שם דווקא, יש להמשיך את אמונתנו בבורא העולם, ולהאמין באחדות יתברך שמו.

כלל הייסורים, מסביר רבי נתן (בסעיף ב): שהאדם חש שהם נגד רצונו, והם כמשא כבד עליו, - שכל זה נמשך מבחינת 'פעולות המשתנות', שאיני משתדל לגלות ולהאיר בהם "אחדות הפשוט", שזה המשכת השמחה של שבת לששת ימות החול.

וזה בעצם מעלת סיפור יציאת מצרים, שנתגלה אחדותו יתברך, ע"י סיפורי האותות והמופתים המרובים - בהיפך הטבע, שנתגלה שכלל פעולות המשתנות - הם ממנו יתברך שמו.

בסיפור יציאת מצרים, אנו מודים ומשבחים, על חסדיו הנפלאים, דווקא מתוך גלות מצרים, שהיה גלות קשה מאוד לעם ישראל. בסיפורי הגאולה, נגדל שמו הגדול, דווקא מתוך החושך והצרה, מתוך הפעולות המשתנות הרבים.

ולכך מוסיף רבי נתן, מספרת לנו ההגדה את סיפורם של: רבי אלעזר ורבי יהושע עם החכמים, שסיפרו ביציאת מצרים כל אותו הלילה, עד שהגיע זמן קריאת שמע של שחרית. שיבקרית שמעי מגלים אחדותו הבורא, שהכל נמשך ממנו, וכשארז"ל, שצריך להאריך בדי' דאחד, כדי להמליכו למעלה ולמטה, ובדי' רוחות שהם כלל הפעולות המשתנות שבכל השעה קצוות, שכולם כלולים באחדותו יתברך שה' הוא אחד. וכל זה נמשך מסיפורי יציאת מצרים' שסיפרו כל אותו הלילה, כי ראו בכל סיפור יציאת מצרים, בכלל פעולות המשתנות, את: 'ה' אחד'.

המשך שירת ליל הסדר

סיפורים מאירים

סיפורי מועדים במשנת רביה"ק מוהר"ן מברסלב ותלמידיו זי"ע

"את פתח לו" (הגדה של פסח)

לא להימנע מלשוחח!

לרב העיר ברסלב רבי אהרן זצ"ל, היה מחותנו בשם רבי משה הענייני. מחותנו זה היה עשיר גדול בעמיו, ביתו היה פתוח לרווחה להכנסת אורחים ביד רחבה ומלאה.

כשהזדמנו אורחים לביתו, לא היה פותח עמם בשיחה כלל, אלא אם האורח החל לדבר.

הזדמן פעם בביתו אורח מכובד, שהיה ניכר בו שהוא בר-אוריו, תלמיד חכם, וגם חסיד בהנהגותיו, והפעם, אבה רבי משה לשוחח עם ארחו בדברי תורה ועבודת ה', אך דחה את שיחתו – מיסעודת ליל שבת, ליסעודת היום של שבת קודש.

אך גם בסעודת היום, לא שוחח עם אורחו הגדול, ונמלך בדעתו, שישוחח עמו ביסעודה שלישית, וכך נדחה שיחתו מסעודה שלישית למלוה מלכה. אך בסעודה זו כבר לא הופיע האורח...

לאחר זמן, כשנסע רבי מרדכי לרבינו הק', סיפר לו על האורח שהיה לו בביתו, ושעו היה רצונו לשוחח עמו, אולם לבסוף לא נאותה לו השעה לכך.

כשסיים שיחתו, נענה אליו רבינו: "אם נהגת לדבר עם שאר האורחים, היו מזכים אותך מהשמים גם לשוחח עם האורח הנעלה שהתאכסן בביתך, אך מאחר ואינך משוחח עם כולם, לא הניחו לך גם לשוחח עמו..."

"והגדת לבנך" (הגדה של פסח)

והגדת לבנך של רבי שמואל שפירא!

ביום שביעי של פסח – יחול יום היא"צ של החסיד הנלבב רבי שמואל שפירא זצ"ל.

על אף עבודותיו הנשגבות, לא שבק מלהשקיע בחינוך ילדיו, להחזיר בהם תורה ויראה, חסידות ויראת שמים.

במיוחד הייתה השקעתו המרובה 'בליל הסדר'. בהרבה דיבורים, זמן ומחשבה הרבה לספר "סיפורי יציאת מצרים" לילדיו, בהמחשה חייה, בשילוב הארה מיוחדת של עבודת ה'.

בנעימות מיוחדת ובאש יוקד קודש – אמר יחדיו עמם את 'הגדה של פסח' בקול ובנעימה. עבודת ליל הסדר נחרטה היטב בליבם – וכפי שיעידו ברבות השנים – על המתיקות והעריבות המיוחדת באמירת ההגדה, ושמינת הסיפורים מאביהם הגדול.

אך לא רק בפסח, אל כל השנה כולה, שם לב ודגש מיוחד בעבודת הקודש של חינוך ילדיו.

היה זה כל אימת שהיה רואה אחד מבניו שאינו שומר על זמנו ומבטלו לריק, היה מעוררו ומחזקו עם הערה בצידה: 'מתפלל אני, אך אפשר שלא ללמוד!' "הרי אביי מחכה לך! רבא מחכה לך!"

ולא פעם היה מוסיף בדברים היוצאים מן הלב: פעם לפחות היו מתביישים שלא ללמוד בבית הכנסת, זה היה בושה לשבת ולשוחח בבית הכנסת ולדבר...

גם מבנותיו היה מבקש, ומפציר בחן ענותנותו שילמדו קטע מספר 'קב הישר', ויאמרו 'מזמור תהילים' בכל יום. רק קטע אחד ב'קב הישר'... רק 'קפיטל תהילים אחד'... ולדברון היה עושה עמם לפעמים מבצע: עבור חמשה מזמורי תהילים קיבלו: - חמש אגורות...

עיקר הדגש שאבינו התמקד בו ודרש מאתנו – מחדדים בניו, לא היה בעניין העבודות הנעלות והנשגבות שדרש ונבע מעצמו. אלא יהדות פשוטה, הקפידה על קלה כחמורה, כל הלכה, כל סעיף קטן בשו"ע, כל מנהג וכל תג, זאת חידד באזנונו שוב ושוב.

ומסיפים בנשימה אחת; שהעיקר מה שקיבלו הימנו זהו הדוגמא החייה, הנהגותו ועבודותיו בקודש של אבינו – שהייתה אמירה שהחזיר בנו הרבה יראת שמים ועבודת ה'.

להודות ולשבח

מן הנצח יהיא יישיב העוֹרִים |

לְדוֹם יָקָרִים! הַגְּהָ נִכְנָסִים אֲנִי לִימֵי הַפֶּסַח הַקְּדוּשִׁים. חַג שְׁעָם יִשְׂרָאֵל נִהְיָה לָעַם. חַג שְׁנֵהֲנֵנוּ בְּנֵי חוֹרֵן מְשֻׁעְבָדוֹ שֶׁל פְּרַעַה.

בְּסִיּוּם סִיפּוּרֵי יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּהִגְדָה שֶׁל פֶּסַח אֲנִי מְשֻׁמְעִים הוֹדָאָה מִיְחַדְתְּ הַנְּאֻמָּתָה בְּרָגֶשׁ רַב, וְכֵן אֲנִי אוֹמְרִים: "לִפְיֶךָ אֲנֵחֵנוּ חֲבִיבִים לְהוֹדוֹת לְהַלֵּל לְשִׁבְחָךְ... לְמִי שֶׁעָשָׂה לְאַבְרָהָם וְלָנוּ כָּל הַנְּסִים הָאֵלֵּינוּ". כֵּן, אֲנִי לֹא שׁוֹכְחִים לְהוֹדוֹת בְּפֶה מְלֵא, בְּלִלְיָה גְדוֹל וְנִעְלָה זֶה לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הַטוֹב לְאַחַר שֶׁסִּפְרָנוּ וְקִרְאָנוּ בְּהִגְדָה עַל כָּל הַנְּסִים הַגְּדוֹלִים שֶׁעָשָׂה לָנוּ.

הִנֵּה זֶה רַבִּי יִצְחָק, בְּנֵי שֶׁל רַבִּי יִתְנַן מִבְּרִסְלָב, חֵלָה פֶּעַם בְּמַחְלָה קוֹשָׁה, הִתְפַּלֵּל לִפְנֵי הַשֵּׁם, וְכֵן אָמַר בְּתַפְלָתוֹ: רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם: לְהַבְטִיחֵךְ שְׂאֵם אֲבְרָא – אֲהַיְהִי תְּמִיד יְהוּדִי כְּשֶׁר וּמְשֻׁלֵּם, זֹאת קוֹשֶׁה לִי. אָבֵל אֲשַׁתְּדֵּל בְּעִזְרַת הַשֵּׁם, שְׂאֵם אֲבְרָא, לֹא אֲשַׁכַּח לְהוֹדוֹת לָךְ עַל זֶה... וְהַבְרִיא!

זֹאת אֲנִי יְכוּלִים, וְזֹאת אֲנִי צֹרִיכִים: לְהוֹדוֹת לְהַשֵּׁם עַל כָּל הַטּוֹבוֹת – שֶׁל כָּל הַרְבֵּה דְבָרִים טוֹבִים, שֶׁמְעַנִּיק לָנוּ הַשֵּׁם, לְקַבֵּל עַל עַצְמֵנוּ יוֹתֵר לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל עַל כָּל הַטּוֹבוֹת.

מִפְּסַח נִלְמַד וְנִקְבַּל, לְהוֹדוֹת, לְהַלֵּל וּלְשַׁבַּח לְאַבְנֵינוּ שֶׁבְּשָׂמִים. מִכָּל הַלֵּב נוֹדֵה לוֹ. וְכִשְׁנִתְרַגַּל לְהוֹדוֹת – יִתֵּן לָנוּ בְּעִזְרַת הַשֵּׁם הַרְבֵּה טוֹבָה וְחֶסֶד.

"בניסן נגאלו ובניסן עתידין להיגאל"

נתחבר לגאולתנו הפרטית המאירה בימים אלו...

קרבה אל נפשי גאולה...

"כי כל הגאולות הם בבחינת קדושת חודש ניסן". (ליקוטי הלכות)

זוית ראיה <<

מגיד: מגלים את המצות באמירתה - לחם עני - שעוניו עליה דברים הרבה ובצניקה בבחינת 'רעמים' - נפתח השער - ונאמרתה בוקעת

מה נשתנה: צמצום האור והתקמה, וזהירות מרבויו אור, רמז בקשית הבנים הצמצום, הוא ב'בו החכם' ש'בדבריו האמונה - שהתורה: "עדות וחקים".

וכל המרבה לספר: הצדיקים ב'סיפורי מעשיות' מגלים ע' פנים של תורה ב'סיפורי גאולת מצרים' הקודמים לקבלת התורה, מעוררים ראשית העשנה.

'במזרא גדול זו גלוי שכניה': תיבות אלו אשר באמירת ההגדה נאמרים חרדות אלקים אחריו ב'רבי נתן, עת אמרו בהתעוררות ובגלגלה שהלחיב רבים.

רחצה: רחיצה ב'תרגום' - 'בטחון' הפך מחשבת עצם ידי ב'פרכה' עם ישראל המשיכו בטחון גם ללא מאכל ל'דך', באמונתם שהיה להם צידה.

מוציא: ברכתו חשובה, שפורטים מקום יציאת הלחם - שאינה בשאר ברכות גלוי ל'לילה זה - שמלוא כל הארץ כבודו, מהעליונים עד המדרגות נמוכות.

מצה: שלא הספיק בצקם להחמיץ... אור קמין וסתיים של ב'רכה' מלמעלה טרם הצטייר ב'זה העולם במעשה בני אדם, שאינם תמיד ל'ברכה'

מצה: בין תיבת חמץ למצה, שבאות ח' שאינה בח' - נקודה קטנה לעינים חיובק לשמח במעשינו הטובים, גם בנקודות טובות הנראים בקטנים.

מצה: מוחין ד'גדלות-אחדות הפשוט מהבורא - מפעולות המשפחה ב'בריא' ב'פסח זמן התקרבותנו - אוכלים רק מצה, להמשיך זאת האמונה לכל השנה.

'מצה זו שאנו אוכלים': עת אמרו רבנו תיבות אלו לפני התלמידים חרדיק במצות, ואמר: כ'שאוהבים מצות אוהבים כ'ככול אילוקות ב'דום.

מרוז: מרוז סגלה ל'פרכה' ובאכילתו ממתיקים מרירות וגייעה הפעם מביא עצבונו וחסרון פרכה, באכילת המרוז הפעם ל'רמנות נחליפה.

מרוז: זכר ל'יזמרו את חייכם', שלאחר מכן באה הגאולה ממרומים מצה ומרורים יחד נאכלים, לזכר בעת צרה-הפדות שלאחריה באה ב'פסחים'.

פורך: מצות רמז להתחזקות ל'דרי מעלה - יחד עם המרוז - הרומז ל'דרי מטה ולקדח מטבילים ב'חרכות' ד'חס רחמנא - בכל ד'רחה.

כּוֹ עֲשֵׂה הַלֵּל: מצה ומרוז-חסד וגבורה, אש ומים, מחלקת הלל ושמאי לשם שמים

הללו אוסרים ונהלו מתירים, 'בתפארת' - מצה הג' כנגד 'ישראלי' מתאחדים הגננים.

שלחן ערוך: באכילה בקדשה וב'קרא' וזכים שמתוך ג'רונן מ'דברת השכינה וזו הארת לילה נורא זה, לא עיי' מלאך ו'שך - אלא התגלות השכינה בעצמה.

שלחן ערוך: בעת האכילה מאיר 'הארת הרצון' בדבורים ששמו מקלסים ובעת האכילה ב'לילה מרומם - זה הזמן לזכות לאלו הרצונות והעניינים.

צפון: ב'סיום הסעודה - המשכת הרצון ו'תכלית ה'דיעה' שלא נ'עו - התגלות אמונת עולמים

"מה רב טובך אשר צפנת ליראיו" הנגלה, ואשר מעין כל צפונים ונעלמים.

צפון: אפי'קומן נקרא בשם צפון: 'צפון חסר', שלמות החסרונות - הנמשכים בעבודת הלילה

שלש המצות כנגד שלוש רוחות העולם, ובי'ון ו'סיפורי ההגדה, נשלם סיומה

ברך: ברכת המזון על כוס יין - המשמח לב אדם ואנשים בקרב קדושים בליל החג בארבעה כוסות יין שבו הדעת - בפנימיות השמחה מתרוממים.

הלל: תקנוה לאמרה בחג הפלול מכל הנסים - מראשית הבריא עד הגאולה כמו שגבר עלינו חסדו, כן יוסף עמנו-גאולה שאין אחריה גלות ותנוה.

הלל: באמירת הלל בקול גדול וב'אבהב ח' - ניצולים מאו'בים ומש'טינים כלל התשפחות בו - כ'דברי חכמינו ש'הללו-יהי' גדול מכלל מ'מזמורי תהלים.

נרצה: בני ישראל עם קדוש התחילו הסדר ב'קדש" כוס יין - המשכת ה'ברכה ומס'קמים ב'נרצה" - רמז, להארת הרצון ש'נאצלה, הארת גאולה העתידה.

נרצה: גאולת הפלל והפך שהאירה משמי מרמים בליל שפורים צעד אחר צעד זאת ממשכים בחלון הלילה, כ'ש'ב'ספירת העלמר' מתעלים.

לשנה הבאה בירושלים הבנויה: ב'ניסן נגאלו ובניסן עתידים להגאול' במהרה אל'הו ומש'חית בו מתגלים, ש'נאמר: 'אתא שומר', להחיש התנוצצות הגאולה.